

Deel 4 - ICT als brug tussen capaciteit en beperking

Ernstige lees-, spelling- en studeerproblemen compenseren met speciale software

Leeswijzer Deel 4

In deel 4 vind je bij de hoofdstukken 12 tot 17 twee soorten fiches:

1. **inleidende overzichtsfiches per probleem (lezen, schrijven, vreemde talen)** die verduidelijken wat de mogelijkheden zijn van compenserende software.
2. **fiches met stappenplannen en tips** om een bepaald programma compenserend in te zetten bij een specifiek probleem.

Een inleidende fiche

vertrekt vanuit het probleem van de leerling (bijvoorbeeld: een ernstig leesprobleem).

In de klas

Het verhaal van een leerling, als voorbeeld.

Doelgroep

Geeft aan voor welke doelgroep de vermelde toepassingen geschikt zijn.

Wat?

Verduidelijkt welke soort software voor dat probleem kan ingezet worden.

Hoe werkt het?

Er wordt uitgelegd hoe de software werkt en hoe die voor het specifieke probleem kan ingezet worden.

Tips voor de coach

Tips voor leraren en begeleiders, zowel bij het werken met de software als bij het inzetten ervan in de klaspraktijk.

Een deelfiche

vertrekt vanuit een vraag van de leerling (bijvoorbeeld: 'Ik wil teksten in een vreemde taal laten voorlezen').

Wat en hoe?

Illustreert aan de hand van een voorbeeldprogramma een oplossing voor de vraag (bijvoorbeeld: met een programma dat teksten in vreemde talen met een duidelijke stem voorleest).

Stappenplan

Beschrijft enkel de oplossing van het probleem visueel en met een korte uitleg. Het is de bedoeling dat je het stappenplan begrijpt en volgt aan de hand van het programma op je eigen computer. Beschik je niet over het programma, sla het stappenplan dan over en lees verder.

Plus en min

Zet de belangrijkste voor- en nadelen van het voorbeeldprogramma bij die specifieke toepassing op een rijtje.

Tips voor de coach

Geeft tips, voor de leraar, begeleider of ouder, die de ondersteuning aan zorgleerlingen optimaliseert.

Doelgroep voor deze toepassing

Niveau		Probleem	
■ 4-8 j.	en ook		
■ 8-10 j.	■ buitengewoon onderwijs	Lezen	compenseert ernstige problemen, helpt bij lichtere
■ 10-15 j.	■ volwassenenonderwijs	Schrijven	helpt spelling en zinsbouw controleren
■ 15+		Studeren	studieteksten beluisteren (ook mp3)

Een korte omschrijving, die toelaat het programma beter te situeren volgens niveau en probleem.

Productinfo

Informatie over het product. Je vindt producten met dezelfde mogelijkheden in de keuzetabel software (of matrix) in deel 5.

Let op! Een deelfiche illustreert een toepassing aan de hand van een voorbeeldprogramma. Dat wil niet zeggen dat we dat programma voorstellen als het enige geschikte. Meestal zijn er nog andere programma's die hetzelfde kunnen. Om te weten welke, raadpleeg je best de keuzetabel in deel 5. Je kiest bovendien een programma in functie van alle mogelijkheden. Een deelfiche illustreert slechts één mogelijkheid van één programma.

In deel 4 vind je verder:

- **tips** om voorleessoftware in te zetten **in de klaspraktijk**
- **een wegwijzer** bij een beperkt **gratis voorleesprogramma**
- **wegwijzers** bij de meest gebruikte en uitgebreide programma's voorleessoftware die lees-, spelling- en studeerproblemen compenseren: **Kurzweil 3000 en Sprint**.

Achteraan in de map vind je gratis demo-cd's van de programma's **Kurzweil 3000 en Sprint**. Daarmee kan je beide programma's gedurende 2 maanden uitproberen.

Hoofdstuk 12 - Laten voorlezen met voorleessoftware

12.1. Inleiding	173
12.2. Handig woorden, zinnen, teksten laten voorlezen	175
12.3. Een papieren werkblad laten voorlezen	177
12.4. Tekst op het internet laten voorlezen	179
12.5. Teksten in een ander programma laten voorlezen	181
12.6. Voorleestempo aanpassen	183
12.7. Meevolgen in de tekst tijdens het voorlezen	185
12.8. Pdf-bestanden laten voorlezen	187
12.9. Moeilijke woorden zonder computer laten voorlezen	189

12.1. Inleiding

In de klas

Saar is 10 jaar. Technisch lezen kost haar zoveel moeite dat ze niet begrijpt wat ze leest. Zij heeft nog maar enkele zinnen gelezen als de andere leerlingen al klaar zijn met de tekst wereldoriëntatie. Als de computer de tekst voor haar leest, kan ze zich richten op de inhoud. Ze leest zonder hulp van anderen. Haar boek van Frans staat 'digitaal' op haar computer. Frans leren gaat zo vlotter. Saar kan telkens de uitspraak van woorden beluisteren. Ze controleert bovendien zinsbouw en spelling door te laten voorlezen tijdens het typen.

Doelgroep voor deze toepassing

Niveau		Probleem	
□ 4-8 j.	en ook		
■ 8-10 j.	■ buitengewoon onderwijs	Lezen	compenseert ernstige problemen, helpt bij lichtere
■ 10-15 j.	■ volwassenenonderwijs	Schrijven	helpt de zinsbouw en spelling controleren
■ 15+		Studeren	helpt door b.v. studieteksten te beluisteren (+ mp3)

Aangewezen voor leerlingen die zo moeizaam lezen dat het tekstbegrip in het gedrang komt.

Wat?

Voorleessoftware leest teksten (Word, gescande teksten, pdf, internet, mails enz.) op de computer hardop voor. Dat kunnen ook teksten in andere talen zijn.

Om de leesproblemen van leerlingen te compenseren moet de software die voorleest:

- het voorgelezen woord markeren (de markering stuurt de blik en stimuleert meelesen)
- hier en daar een stukje tekst kunnen lezen, zodat de leerling kan overslaan of herlezen
- een regelbaar voorleestempo hebben.

De beste programma's zijn betalend en:

- lezen per woord, zin, alinea en lezen tijdens het typen
- duiden aan wat voorgelezen wordt
- hebben een goed verstaanbare stem
- laten toe het programma aan te passen op maat van de leerling
- hebben extra mogelijkheden die helpen bij schrijven, spelling en studeren.

Er bestaan gratis programma's. Die hebben een zeer matige stem en minder mogelijkheden. Ze zijn echter wel een bruikbaar alternatief.

Hoe werkt het?

De beste programma's lezen vlot alle digitale teksten. Een leerling kan zijn teksten, toetsen of werkbladen in *Word* of pdf laten voorlezen. Leerboeken en werkblaadjes bestaan vaak alleen op papier. Die moeten dan eerst gescand worden. Educatieve uitgeverijen zijn bereid schoolboeken digitaal ter beschikking te stellen. Een proefproject DIGIBIB loopt. Alle info over de mogelijkheid om een aanvraag te doen vind je op www.letop.be.

Tips voor de coach

Aandachtspunten en tips bij de keuze van een programma

- ☞ Vertrek van de noden van de leerling.
- ☞ Vraag een advies op maat van de leerling bij MODEM. MODEM is een onafhankelijk adviescentrum. Na een analyse van de hulpvraag stellen zij oplossingen voor. Een consultatie kost € 25. Info: www.modemadvies.be.
- ☞ Gebruik het overzicht '*MODEMinfo, Compenserende hulpmiddelen bij ernstige lees- en spellingproblemen, 2007*', te vinden op www.letop.be.
- ☞ Van de meeste programma's kan je een demo vragen. Probeer ze eerst uit. Zoek uit welk programma het best past bij de vraag, onder andere:
  - Wat is de prijs-kwaliteitverhouding?
  - Wat kan het programma? Heeft de leerling dat nodig?
- ☞ Sommige programma's zijn duur. Ze hebben wel veel extra mogelijkheden. Zo kan je er ook spellingproblemen en studeerproblemen mee compenseren.
- ☞ Let op de systeemeisen die het programma aan de computer stelt.

Algemeen

- ☞ Leer eerst zelf met het programma werken.
- ☞ Leer de leerling stap voor stap met het programma werken. Gebruik daarvoor de wegwijzers¹. Dat kan bijvoorbeeld klasoverschrijdend (of binnen de scholengroep) tijdens een 5-tal sessies. Schakel daarvoor een zorg -, leerlingbegeleider of gemotiveerde ouder in. Leerlingen leren op die manier van elkaar.
- ☞ Betrek de ouders en werk samen. De leerling moet ook thuis met het programma (leren) werken.

Specifiek

- ☞ Zet voorleessoftware in bij preteaching. Moeilijke teksten wereldoriëntatie of zaakvakken worden vooraf voorgelezen. Zorg dat de leerling de teksten een week vooraf op zijn computer heeft. Je kan leerlingen ook laten werken met de cd-rom bij de klasmethode als daarop de teksten te beluisteren zijn.
- ☞ Zet voorleessoftware in bij preteaching van vreemde talen. Dat kan bijvoorbeeld vanaf het 4de leerjaar voor Frans en vanaf het 6de leerjaar voor Engels. Laat eenvoudige verhaaltjes en de eerste lessen van de methode beluisteren. Laat eerst alleen volgen en daarna ook nazeggen, woord per woord. Later zin per zin en tot slot de tekst meelesen tot de leerling het tempo volgt.
- ☞ Leer de leerling aan bij vreemde talen de tekst regelmatig te beluisteren. Bij twijfel over de uitspraak moet hij telkens op het woord klikken.

---

¹ De wegwijzers *DeskBot*, *Kurzweil 3000* en *Sprint* vind je verder in deel 4, hoofdstuk 19.

12.2. Handig woorden, zinnen, teksten laten voorlezen

Dit kan onder meer met Sprint en Sprint Plus

Wat en hoe?

*Sprint*¹ leest teksten voor met een stem van hoge kwaliteit. De werkbalk *Sprint* installeert zich in *Word*. Zo kan je meteen teksten in *Word* laten voorlezen. Dit kan per woord, zin of alinea. Je kan ook de hele tekst laten voorlezen.

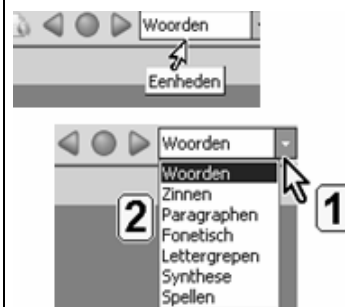
Stappenplan

Open *Word* - Bovenaan zie je de werkbalk van *Sprint*

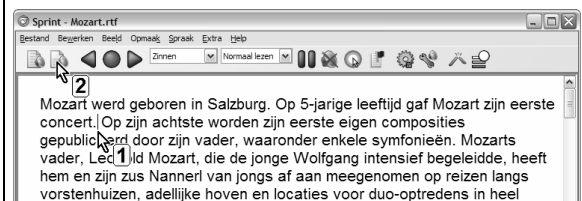
Stel een leeseenheid in

1. **Klik** bij *Eenheden* op het ▼.
2. **Kies** een leeseenheid.

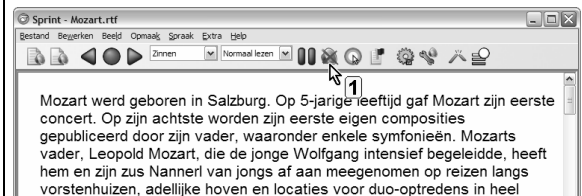
Lees voor vanaf de cursor

1. **Klik** op de plaats in de tekst waar je wil starten met lezen.
2. **Klik** op .

Stop met lezen

1. **Klik** op .

¹ De wegwijzer *Sprint* vind je verder in deel 4, hoofdstuk 19. Die legt stap voor stap uit wat het programma kan.

Plus en min

- + duidelijke, heldere stemmen
- + *Sprint*: Nederlands, Vlaams en Frans, *Sprint Plus*: ook Engels
- + woorden en/of zinnen die de stem leest, lichten op in een kleur die je instelt
- + leest voor tijdens typen
- + snelheid stem is instelbaar
- + pauzes tussen woorden en zinnen zijn instelbaar
- + *klik en lees*-knop laat toe een moeilijk woord of een moeilijke zin te lezen met één klik
- + de leesknop *sprinter* is een extra tool om mails, teksten op internet enz. te lezen
- + de pdf-module laat toe pdf te lezen, werkbladen in te vullen en het ingevulde ook te laten voorlezen
- + opslaan van tekst als geluidsbestand (wav, mp3)

Tips voor de coach

- 👉 Pas instellingen als leessnelheid, pauzes en kleur aan. Kies in functie van de leerling en volgens de taak.
- 👉 Leer de leerling aan steeds mee te lezen (volgen) met de uitgesproken tekst. Dit heeft wellicht een remediërend effect. De leerling zal daardoor vlotter leren lezen.
- 👉 De leerling kan het voorlezen ook gebruiken om de spelling en zinsbouw te controleren.

Doelgroep voor deze toepassing

Niveau	en ook	Probleem	
☐ 4-8 j.			
☒ 8-10 j.	☒ buitengewoon onderwijs	Lezen	compenseert ernstige problemen, helpt bij lichtere
☒ 10-15 j.	☒ volwassenenonderwijs	Schrijven	helpt spelling en zinsbouw controleren
☒ 15+		Studeren	studieteksten laten voorlezen + beluisteren (mp3)

Productinfo

Sprint en Sprint Plus

Programma's die hetzelfde kunnen Gratis alternatieven

zie matrix
veel beperkter, mindere stemmen

Extra functies Prijsklasse Verdeler Demo aanvragen Bekijken

hulp bij spellen, schrijven en studeren
€ 300 - € 400
Technologie & integratie - www.tni.be
werkt 30 dagen
demo-filmpje op www.tni.be

12.3. Een papieren werkblad laten voorlezen

Dit kan onder meer met Kurzweil 3000

Wat en hoe?

*Kurzweil 3000*¹ leest alle digitale teksten voor met een stem van goede kwaliteit. Handig is dat de software om te scannen in het programma zit. Scannen is nodig om oefeningen, werkblaadjes of tekst 'op papier' te laten voorlezen. De scanner maakt een soort foto van de tekst. De software zet deze foto om naar een computertekst die kan worden voorgelezen. Dat gaat vlot.

Stappenplan

<p>Start</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zet de scanner aan. 2. Start Kurzweil 3000. <p>In de hoofdwerkbalk staat de scanknop.</p>	 <p>hoofd- werkbalk</p>
<p>Scan</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Plaats het werkblad op de scanner. 2. Klik op de scanknop . <p>Tijdens het scannen wijzigt de knop in .</p> <p>Na het scannen zie je het werkblad op je scherm.</p>	
<p>Laat voorlezen</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Klik op de leesknop om de tekst voor te lezen. <p>Tijdens het lezen wijzigt de leesknop in .</p> <p>Klik hierop als je wil pauzeren.</p>	

¹ De wegwijzer *Kurzweil 3000* vind je verder in deel 4, hoofdstuk 19. Die legt stap voor stap uit wat het programma kan.

Plus en min

- + scansoftware zit in het programma
- + opties om tekst te bewerken zodat die 'goed' voorgelezen wordt:
  - leesgebieden bewerken: b.v. een
  - tekening of symbool niet laten voorlezen
  - leesvolgorde aanpassen, zodat b.v. tekst in kolommen in volgorde voorgelezen wordt
  - fouten verbeteren in de herkenning of uitspraak
- + werkbladen invullen is mogelijk
- + duidelijke stemmen (26 talen), snelheid stem is instelbaar
- + leest voor tijdens typen
- + herkent de taal van gescande teksten en leest meteen voor in die taal
- + voorgelezen woorden en/of zinnen lichten op in een kleur (kleur instelbaar)
- tekstherkenning is nog niet 100%, controleren en bewerken is nodig

Tips voor de coach

- 👉 Scannen van werkbladen is vlot aan te leren aan ouders en leerlingen.
- 👉 Leer leerlingen om te gaan met 'verkeerde uitspraak' in een tekst. Dan hoef je teksten niet altijd te bewerken. Voor vreemde talen moet je zelf aanpassen.
- 👉 Voorzie in een printer in de klas. Leer leerlingen aan om ingevulde werkblaadjes meteen te printen en af te geven aan de leraar.

Doelgroep voor deze toepassing

Niveau		Probleem	
□ 4-8 j.	en ook		
■ 8-10 j.	■ buitengewoon onderwijs	Lezen	compenseert ernstige problemen, helpt bij lichtere
■ 10-15 j.	■ volwassenenonderwijs	Schrijven	in werkblaadjes typen en laten voorlezen kan
■ 15+		Studeren	studieteksten laten voorlezen + beluisteren (mp3)

Productinfo

Kurzweil 3000

Programma's die hetzelfde kunnen
Gratis alternatieven

zie matrix
nee

Extra functies
Prijsklasse
Verdeler
Demo aanvragen

hulp bij spellen, schrijven en studeren
€ 460 - € 1325
Sensotec - www.sensotec.be
werkt 30 dagen

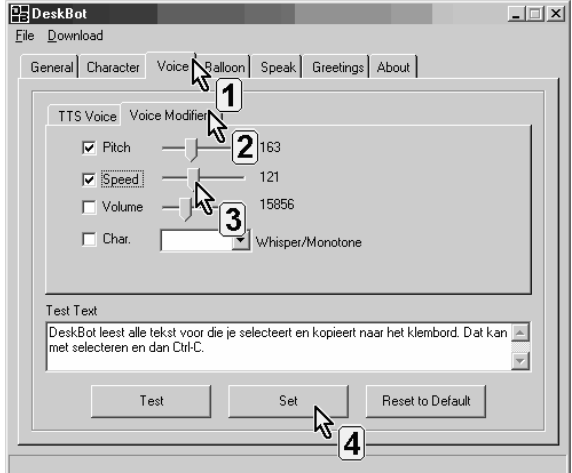
12.4. Tekst op het internet laten voorlezen

Dit kan onder meer met DeskBot

Wat en hoe?

*DeskBot*¹ leest digitale teksten, zoals tekst in websites en mails. Een figuurtje toont de geselecteerde tekst in een tekstballon. De stem heeft een matige kwaliteit en klinkt robotachtig. Het is een gratis en vrij gebruiksvriendelijk programma.

Stappenplan

<p>Laat tekst voorlezen</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Selecteer de tekst. 2. Duw de toetsen <Ctrl><C> samen in. Zo kopieer je de tekst. 3. Klaar!	
<p>Lees sneller of trager</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Muisklik rechts op Merlijn. 2. Klik op Options.	
<p>Kies de juiste snelheid</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Klik op Voice. 2. Klik op Voice Modifiers. 3. Verschuif Speed. 4. Klik op Set.	

¹ De wegwijzer *DeskBot* vind je verder in deel 4, hoofdstuk 19. Die legt stap voor stap uit wat het programma kan.

Plus en min

- + leest ook afzonderlijke woorden voor (2x klikken op het woord)
- + markeert voorgelezen tekst, de tekst verschijnt woord voor woord in een tekstballon
- + de snelheid van de stem is instelbaar
- + ook bij complexe websites gaat het lezen goed en ook in *Word*
- niet geschikt voor wie een vreemde taal begint te leren
- menu en instellingen zijn in het Engels

Tips voor de coach

- 👉 Kies een snelheid van voorlezen die past bij de leerling. Toon een leerling van het secundair onderwijs hoe hij zelf de stem en de snelheid kan aanpassen.
- 👉 *DeskBot* leest ook de woordjes in *Overhoor* voor.
- 👉 Zoek uit hoe de leerling het best de tekst kan mee volgen:
  - klik op het tabblad *Balloon*. Kies een prettig lettertype en grootte
  - pas het aantal woorden en/of zinnen aan dat in de tekstballon getoond wordt.

Doelgroep voor deze toepassing

Niveau

□ 4-8 j.

en ook

■ 8-10 j.

■ buitengewoon onderwijs

■ 10-15 j.

■ volwassenenonderwijs

■ 15+

Probleem

Lezen

helpt bij ernstige en matige problemen

Schrijven

hulp bij spelling door laten voorlezen

Studeren

moeilijke teksten laten voorlezen

Productinfo

Deskbot

Programma's die hetzelfde kunnen
Betalende alternatieven

zie matrix
ja, met betere stemmen en meer functies

Extra functies

geen

Prijsklasse

gratis

Downloaden

www.bellcraft.com/deskbot/

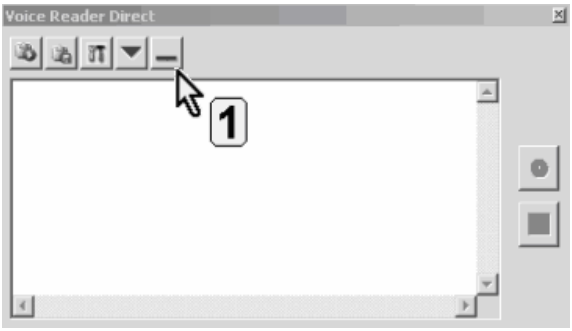

12.5. Teksten in een ander programma laten voorlezen

Dit kan onder meer met Voice Reader Direct

Wat en hoe?

Voice Reader Direct leest geselecteerde tekst in *Powerpoint*, *Excel*, enz. Markeren van voorgelezen woorden kan alleen in het *Voice Reader* voorleesprogramma. De Noord-Nederlandse stem klinkt behoorlijk.

Stappenplan

<p>Start</p> <p>Klik 2x op het icoontje van <i>Voice Reader Direct</i>.</p>	
<p>Maak het startscherm klein</p> <p>Maak het venster rechts onderaan 'onzichtbaar'. Dat heb je niet nodig.</p> <p>1. Klik op <i>minimaliseren</i>.</p>	
<p>Selecteer tekst en laat voorlezen</p> <p>1. Selecteer tekst. 2. Druk op <i>Shift</i> en muisklik rechts.</p>	<p>Shift + </p> <p>Deze zin wil ik laten uitspreken. Dus selecteer ik de tekst, druk op shift en klik gelijktijdig rechts.</p>

Plus en min

- + goedkoop
- + opslaan van tekst als geluidsbestand (wav, mp3)
- + 9 andere talen o.a. Frans, Engels en Duits (wel afzonderlijk aankopen)
- + snelheid stem en toonhoogte instelbaar
- + 2 extra mogelijkheden:
  - teksten invoeren of typen en laten voorlezen in de *voice-reader* tekstverwerker
  - *Voice Reader Direct* werkbalk: werkbalk met functies voorlezen in *Word*, *PowerPoint*, *Outlook*
- *Voice Reader Direct* (werkbalk) markeert de voorgelezen woorden niet
- tekst die je zelf typt wordt niet uitgesproken per woord of zin
- geen Vlaamse stem

Tips voor de coach

- 👉 Laat leerlingen alleen werken met de functies waarin de voorgelezen tekst gemarkeerd wordt.
- 👉 Leer oudere leerlingen leerteksten in te voeren en op te slaan als geluidsbestand. Het meermaals beluisteren van de tekst helpt bij het studeren.

Doelgroep voor deze toepassing

Niveau		Probleem	
□ 4-8 j.	en ook		
■ 8-10 j.	■ buitengewoon onderwijs	Lezen	compenseert ernstige problemen, helpt bij lichtere
■ 10-15 j.	■ volwassenenonderwijs	Schrijven	hulp bij spelling en zinsbouw door laten voorlezen
■ 15+		Studeren	moeilijke teksten laten voorlezen

Productinfo

Voice Reader Direct

Programma's die hetzelfde kunnen
Gratis alternatieven

zie matrix
zie matrix

Extra functies
Prijsklasse
Verdeler
Beluisteren stemmen

geen
€ 50
Intaal bvba - www.intaal.nl
test: [www.linguatec.net/onlineservices/voice reader](http://www.linguatec.net/onlineservices/voice%20reader)

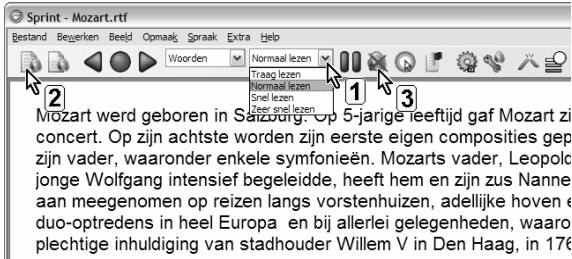

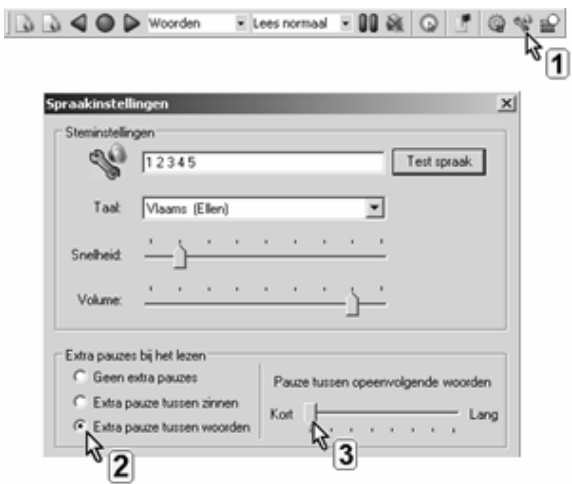
12.6. Voorleestempo aanpassen

Dit kan onder meer met Sprint en Sprint Plus

Wat en hoe?

*Sprint*¹ leest teksten voor met een stem van hoge kwaliteit. Het tempo van voorlezen kan vlot aangepast worden. Dat kan heel nauwkeurig. Op maat van de leerling en/of de voorleesstaak. Handig is de mogelijkheid om pauzes tussen de woorden in te voegen.

Stappenplan

<p>Kies de juiste snelheid</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Klik op ▼ naast <i>Normaal lezen</i>. Kies een snelheid. 2. Klik op om de tekst te laten voorlezen. 3. Klik op om het lezen te stoppen.	 <p>Mozart werd geboren in Salzburg. Op 5-jarige leeftijd gaf Mozart zijn eerste concert. Op zijn achtste werden zijn eerste eigen composities gepubliceerd door zijn vader, waaronder enkele symfonieën. Mozarts vader, Leopold, een jonge Wolfgang intensief begeleidde, heeft hem en zijn zus Nannerl meegenomen op reizen langs vorstenhuizen, adellijke hoven en duo-optredens in heel Europa en bij allerlei gelegenheden, waaronder de plechtige inhuldiging van stadhouder Willem V in Den Haag, in 1767.</p>
<p>Stel extra pauze tussen woorden in</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Klik op . 2. Klik aan <i>Extra pauze tussen woorden</i>. 3. Stel de duur van de pauze in door de knop over de schuifbalk te slepen.	

¹ De wegwijzer *Sprint* vind je verder in deel 4, hoofdstuk 19. Die legt stap voor stap uit wat het programma kan.

Plus en min

- + snelheid van de stem is instelbaar (van langzaam tot zeer snel)
- + pauze tussen woorden is instelbaar
- + pauze tussen zinnen is instelbaar
- + *klik en lees*-knop laat toe een moeilijk woord of een moeilijke zin te lezen met 1 klik

Tips voor de coach

- 👉 Zoek samen met de leerling uit welke snelheid best werkt. Leer een leerling van het secundair onderwijs hoe hij zelf de snelheid kan aanpassen.
- 👉 Pas de snelheid aan in functie van de leestaak. Bijvoorbeeld leren van de uitspraak van woorden: lees traag. Voor studeren, lezen van een boek of beluisteren van een les (mp3): lees snel.
- 👉 Laten voorlezen laat ook toe dat jongere leerlingen zelfstandiger het lezen kunnen oefenen. Kies dan een lage snelheid en een pauze tussen de woorden.

Doelgroep voor deze toepassing

Niveau		Probleem	
☐ 4-8 j.	en ook		
☒ 8-10 j.	☒ buitengewoon onderwijs	Lezen	compenseert ernstige problemen, helpt bij lichtere
☒ 10-15 j.	☒ volwassenenonderwijs	Schrijven	hulp bij spelling en zinsbouw door laten voorlezen
☒ 15+		Studeren	studieteksten laten voorlezen op aangepast tempo

Productinfo

Sprint en Sprint Plus

**Programma's die hetzelfde kunnen
Gratis alternatieven**

geen andere programma's met deze mogelijkheid
nee

Extra functies
Prijsklasse
Verdeler
Demo aanvragen
Bekijken

voor spellen, schrijven en studeren
€ 300 - € 400
Technologie & integratie - www.tni.be
werkt 30 dagen
demo-filmpje op www.tni.be

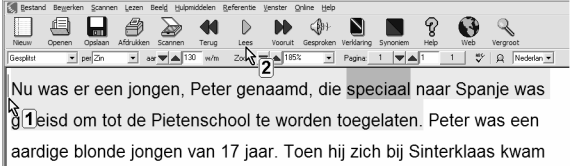
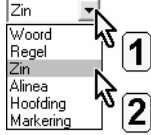

12.7. Meevolgen in de tekst tijdens het voorlezen

Dit kan onder meer met Kurzweil 3000

Wat en hoe?

*Kurzweil 3000*¹ leest alle digitale teksten voor met een stem van hoge kwaliteit. *Kurzweil 3000* markeert het voorgelezen woord heel duidelijk. Ook de zin of alinea. Dit stuurt de blik en stimuleert het meelesen. Bij het leren van de uitspraak van vreemde talen is dat een extra voordeel.

Stappenplan

<p>Laat voorlezen</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Plaats de voor de tekst die je wil lezen. 2. Klik op de leesknop . <p>Standaard leest het programma:</p> <ol style="list-style-type: none"> a. een zin met gele markering b. een woord met groene markering.	
<p>Kies een leeseenheid</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Klik op ▼ naast <i>Leeseenheid</i>. 2. Kies in de lijst.	
<p>Open het menu Opties</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Klik op Hulpmiddelen. 2. Klik op Opties.	
<p>Stel kleuren in</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Muisklik links op Tekst. 2. Klik op ▼ naast de eenheid die je een andere kleur wil geven. 3. Het resultaat zie je in de voorbeeldtekst. 4. Klik op OK.	

¹ De wegwijzer *Kurzweil 3000* vind je verder in deel 4, hoofdstuk 19. Die legt stap voor stap uit wat het programma kan.

Plus en min

- + zeer duidelijke bliksturing
- + voor- en achtergrondkleur (dubbele markeerkleuren)
- + ook de zin of alinea kan een andere kleur krijgen
- + kleurcontrasten zijn instelbaar
- + voorgelezen woorden kunnen in een afzonderlijk venster vergroot worden weergegeven

Tips voor de coach

- 👉 Leer de leerling aan steeds mee te lezen (volgen) met de uitgesproken tekst. Dit kan een remediërend effect hebben. De leerling zal daardoor mogelijk vlotter leren lezen.
- 👉 Pas de kleuren aan op maat van de leerling. Dit verschilt van leerling tot leerling.
- 👉 Kies standaard voor een combinatie markering 'woord en zin'.

Doelgroep voor deze toepassing

Niveau

□ 4-8 j.   en ook

■ 8-10 j.   ■ buitengewoon onderwijs

■ 10-15 j.   ■ volwassenenonderwijs

■ 15+

Probleem

Lezen   compenseert ernstige problemen, helpt bij lichtere

Schrijven   hulp bij spelling en zinsbouw

Studeren   hulp bij het studeren

Productinfo

Kurzweil 3000

**Programma's die hetzelfde kunnen
Gratis alternatieven**

zie matrix
veel beperkter, mindere stemmen

Extra functies

Prijsklasse

Verdeler

Demo aanvragen

Bekijken

voor spellen, schrijven en studeren

€ 460 - € 1325

Sensotec - www.sensotec.be

werkt 30 dagen

nee

Plus en min

- + handige werkbalk met voorleesknooppn (zelfde als de werkbalk in *Word*)
- + mogelijkheid om te typen op elke plek in de tekst: cursor plaatsen en typen
- + teksten op een eenvoudige manier beveiligen (handig bij examens)
- + snel de juiste pagina vinden in een digitaal boek
- + 4 extra functies om digitale boeken zo juist en zo goed mogelijk te laten voorlezen

Tips voor de coach

- 👉 Vraag een digitale versie van een handboek of leerboek aan voor leerlingen met dyslexie (Alle info op www.letop.be).
- 👉 Daarin zijn de lees- en volgordefouten al verwijderd.
- 👉 Leer de leerling:
  - vlot de juiste pagina in zijn digitaal boek vinden
  - vlot de leesknoppen gebruiken en navigeren
  - werkblaadjes invullen en meteen opslaan onder een andere naam
  - werkblaadjes meteen afprinten.

Doelgroep voor deze toepassing

Niveau

□ 4-8 j.   en ook

■ 8-10 j.   ■ buitengewoon onderwijs

■ 10-15 j.   ■ volwassenenonderwijs

■ 15+

Probleem

Lezen   compenseert ernstige problemen, helpt bij lichtere

Schrijven   in werkblaadjes typen en laten voorlezen kan

Studeren   studieteksten laten voorlezen

Productinfo

Sprint pdf* is een onderdeel van *Sprint* en *Sprint Plus

**Programma's die hetzelfde kunnen
Gratis alternatieven**

zie matrix
nee

**Extra functies
Prijsklasse
Verdeler
Demo aanvragen
Bekijken**

hulp bij spellen, schrijven en studeren
Sprint en *Sprint Plus*: € 300 - € 400
Technologie & integratie - www.tni.be
werkt 30 dagen
demo-filmpje op www.tni.be

12.9. Moeilijke woorden zonder computer laten voorlezen

Dit kan onder meer met de ReadingPen

Wat en hoe?

De *ReadingPen* is de enige 'losse' leespen die Nederlands spreekt. Andere leespenen zijn verbonden met de computer. Met een leespen ga je over het woord op papier. De pen leest het woord voor. Je ziet het woord ook in een leesvenster.

Stappenplan

<p>Start de ReadingPen</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Druk op de <i>Start</i>-knop (rode knop links). 2. Wacht tot de tekst <i>Scan in Nederlands</i> verschijnt.	<p>Start</p>
<p>Scan woord</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Houd de pen schuin. 2. Plaats de pen net vóór het woord. 3. Rol met de pen over het woord. 4. Hef de pen op.	 <p>ipen® is a device for improving reading skill</p>
<p>Beluister woord</p> <p>In het leesvenster verschijnt na korte tijd het woord. De pen leest het woord voor.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Druk op de <i>Ent-toets</i> om het woord nogmaals te horen. 2. Druk op de <i>Esc-toets</i> om een nieuw woord te scannen.	
<p>Gebruik het woordenboek</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Druk op ▼ om het woord op te zoeken. 2. Druk op de <i>Ent-toets</i> om de betekenis van het woord te laten lezen. 3. Druk op ▲ om terug naar het woord te gaan. 4. Druk op ► om het woord letter per letter voor te lezen. 5. Druk op ▲ om het woord in lettergrepen te splitsen. 6. Druk op ▼ om terug naar het woord te gaan.	

Plus en min

- + geen computer of digitaal boek nodig, daardoor kan de leerling net zoals de andere leerlingen werken
- + zonder hulp van anderen, de pen is klein en valt daardoor niet op
- + door het gebruik van een oortje stoort de leerling zijn klasgenoten niet
- het scannen gebeurt niet altijd correct en de pen herkent niet alle woorden
- de pen leest geen Franse woorden
- lezen van zinnen gaat, maar traag
- niet geschikt om volledige teksten te lezen
- soms duurt het even voor de leespen het woord vindt
- het leesvenster van de pen heeft maar 3 regels
- de Nederlandse computerstem is middelmatig, de Engelse stem is beter
- vertalen gaat alleen als de leerling het grondwoord kent, de pen herkent bijvoorbeeld niet 'he listened' maar wel 'listen'

Tips voor de coach

- 👉 Spreek af wie de leerling gaat begeleiden. De coach leert best eerst zelf werken met de pen. Dit kan op een uurtje tijd.
- 👉 Gebruik in het begin het hulpstukje om aan te leren hoe de pen op het papier geplaatst moet worden.
- 👉 Bespreek met de leerling waar hij het meeste hulp aan heeft en wat minder goed werkt.
- 👉 Leer de leerling aan om:
  - actief te blijven lezen
  - de pen alleen in te zetten bij twijfel of om een woord te controleren
  - bij twijfel de uitspraak van een Engels woord steeds te beluisteren.

Doelgroep voor deze toepassing

Niveau	en ook	Probleem	
☐ 4-8 j.			
☐ 8-10 j.	☐ buitengewoon onderwijs	Lezen	hulp bij matige leesproblemen
☒ 10-15 j.	☒ volwassenenonderwijs	Schrijven	
☒ 15+		Studeren	beperkte hulp bij studeren

Productinfo

ReadingPen

Gelijkaardige hulpmiddelen	geen
Gratis alternatieven	nee
Prijsklasse	€ 200 - € 250
Verdeler	Sensotec - www.sensotec.be
Demo aanvragen	kan niet
Bekijken	leerlingen aan het werk: www.readingpen.nl